

YENİÇAĞ TÜRK DİLİ LÜGATLARI

A. CAFEROĞLU — ÖZDEN TANERİNÇ

Türk diline ait çeşitli ülkeler leksikografisinin çok eski ve tarihi bir mazisi vardır. Tarih boyunca durmadan yayılan ve hâkimiyet alanını genişleten Türk dili, mahkûm bulunduğu sahalarda bile, ikinci plâna çekilmek şöyle dursun, milli kültür gelişmesinden biran olsun çekilmemiş, varlığını yaşatmıştır. Nitekim Türk leksikografisinin onurlu ilk doğuş çağı sayılan Mahmut Kaşgarlı devri, bunun en bariz örneğini teşkil etmektedir. Buna göre de çeşitli ülkelerin Türk diline karşı gösterdikleri şu veya bu hizmeti, yalnız elimize geçen dil yadigârları ile ölçmek ve değerlendirmek, bugün artık, modası geçmiş bir substratum hâtırası olarak kabul edilmektedir. Çünkü modern filoloji mektebi, milli kültür topluluklarını, gelenek ve kültür unsurları ile birlikte tanıtan, sözlük nevine de çok önemli bir yer ayırmayı, hiç te ihmal etmemiştir. Kaşgarlı'nın kurucusu bulunduğu ilk Türk leksikografi mektebi, işbu neviden bir Türk dil kültürü kaynağını vücuda getirmiş, Orta-Asya Türk leksikografisine lâyık bir örnek ve bir misâl olmuştur. Türkçenin öğrenilmesi ve öğretilmesini, hâdiselerle, mecburiyet haline koyan bu ilk Türk leksikografi mektebi, Türk halklarının çeşitli ülkelerdeki kültürçülük sahipliliğini, bir kat daha artırmış, Türk dilini medeniyet vasıtacılığına kadar yükseltmiştir. Üstelik Orta-Asyanın Türk olmayan milletler yazarlarının, Türkçeyi öğrenmeleri ve onu salâhiyetle kullanmamaları, ister istemez Türk leksikografisinin verimli çabasını arttırmış, Türk dilini devlet ve kültür dili haline sokmuştur. Hele ilk göçebelikten yerleşik toplum hayata geçiş devri, Türk lûgatçiliğine, leksikografisine, yakışık alır zenginlikler temin etmiştir. Ve benimsenen yeni yeni yerleşik medeniyet gelişmelerine göre de, yeni devreler geçirilmiştir. Bu suretle birbiri ardınca, çeşitli ve hattâ birbirinden çok uzak coğrafik sahalarda yeni yeni devletler kuran Türk topluluklarına dahil çeşitli milletler azınlığı, tıpkı Mogollar gibi, Türk kültür kesafetine boyun eğince, Türk dilini öğrenmek mecburiyetinde kalmışlardır. Lûgatçiliği zaten doğuran bu mecburiyet ve temaslar değil

midir? Yoksa çağına, dil sahibi milletler yurtlarına, temasta bulunan komşu halkların, kendilerine nispetle üstünlük temin ettikleri kültür seviyesine ve bilhassa kelime alış verişine, hiç bir vakit ihtiyaç kalmazdı. Kaşgarlı'nın olsa olsa dolaşarak, yalnız Türk halklarına ait lûgat malzemesi toplayışı ve ona siyasî bir değer biçişi, bu fikri kökünden temelleştiren tarihî bir bilim olayıdır. İskenderiye filolojisi mektebinin sadık şakirdi olan Kaşgarlı, üstelik yazı ve halk diyalektik kelime servetini birleştirmekte de, üstün bir başarı sağlamış, Türk diline ve onun siyasî hayatına gerçek bir çığır temin etmiştir. Yani bu ilk Türk lûgati, hissedilerek millî bir duygu ile yazılmış, Türk kültürünün gerçek unsurlarını yaşatmıştır. Ve Türk filolojisi ilim yolundaki problemligini kazanmıştır.

Böylece ilk Türk lûgatçiliğinin temelini teşkil eden Kaşgarlı mektebi, metod, pilân ve türü itibarile, tamamen yazarının mensup olduğu mektep usûlleri dışına çıkamazdı. Bir zamanlar bilim itibarlığını muhafaza eden bu metod yüzünden çağın Türk dilcileri ve lûgatçileri, Kaşgarlı leksikografi mektebi tesirinden kolay kolay kendilerini kurtaramazlardı. Yalnız bir farkla ki Kaşgarlı lûgati, özbeöz bir Türk bilgini tarafından ele alındığı halde, sonrakilerinin birçoğu, yabancı bazen de Türkçeyi oldukça az bilenler tarafından tertiplenmiş ve düzenlenmiştir. Fakat ne de olsa yine arap leksikografi metod ve usûlü dışına çıkılamamıştır. Bu durum uzun zaman Türk ülkelerinde, kendisini aynen muhafaza etmiş, Türk dili kültürüne birçok şeyler katmıştır. Hele hümanizmi geliştiren ve benimseyen Kıpçak, Çağatay, Orta-Asya gibi Türk halkı illerinde bu cereyan, alabildiğine genişlemiş, âdeta Türk ilim çalışmalarının en önemli bir bölümünü teşkil etmiştir. Ekser yazarlarının arap filologları olmasına rağmen, çeşitli Türk şivelerine ait vücuda getirilmiş olunan lûgatlar, bilhassa içerisine aldıkları kelime hazinesinin semantik değerlerini belirtmeleri yönünden, hiç bir zaman tarihî kıymetlerinden birşey kaybetmiyeceklerdir. Bahusus ki, aynı semantizm bir taraftan, kelime giriş ve çıkış yollarını ayarlarken, diğer taraftan lûgat yazarlarının konuya karşı olan durum ve ilişkilerini de, ortaya koymaktadır. Bu neviden sözlüklerde, üzerinde araştırmacının durduğu esas nokta, leksikograf tarafından kelimelere verilen veyahut yakıştırılan ona anlamla, münasebette bulunduğu veya kabul edilen kelimelerle olan bağlantı derecesidir. Bundan dolayıdır ki, yazarı Türk olan sözlüklerde, kelime mâna ve nüansları, daha fazla inanca değer bir itimad yaratmaktadır. Hele, keyfi taktirle, lüzumsuzluğuna hükmedilerek kelimelerin sözlüğe alınmayışı meselesi, millî dil ve manevî hayat kültürüne karşı işlenmiş en büyük hatalardan biri sayılır ve

semantizm geleneği kökünden sarsılmış olur. Örf, teamül hukuku, görenek ve gelenekle beraber, kültür ve inanışların sözlüklerde yer alışı, ayrıca büyük nimetlerden sayılır. Zimehşerinin lûgatinde, Türk toplum hayatına ait zengin maddî medeniyet unsurlarına yer verilmesi, onu bugünün bile en inanılır kaynaklarından biri mesabesine yükseltmiştir.

Hayatını şark kültür çevresine göre ayarlayan ortaçağ Türk leksikografisi, temasa girilen Arap, İran, Mogol ve aynı zamanda İslâm kültür harekâtı etkisi ile, birçok şeyler kazandığı halde, öz millî kültürüne ait birçok unsurları da, ikinci plâna atmakla, kendi dil kütürüne haksızlık yapmıştır. Yakın doğu kültür birliği, eski tarihî hâdiselerle yoğrularak şekilleştikten sonra ancak, Türk dili üzerindeki devamlı etkisi ile, devlet dili yanında bir de klâsik dil sözlükçülüne yol açmıştır ki bu dil aynı zamanda geniş bir çevrenin resmî dili olmuş, öğrenimi mecbur kılınmıştır. İşte ortaçağ Kıpçak, Çagatay, Osmanlı ve Orta-Asyanın diğer dağınık İslâm ve Türk kültür merkezlerinde düzenlenen çeşitli sözlükler, hep bu şartlar altında gelişmişlerdir. Özellikle Çagatay ve Osmanlı edebî dilleri, kuruluşlarından itibaren, birincisi doğuda, Osmanlıca ise Türkiye ve Avrupa ülkelerinde devlet ve siyasî münasebetler dilleri oluşları nispetinde, geniş, hattâ mübalağaya kaçmadan, umulmaz zengin leksikografi mektepleri vücuda getirmişlerdir. İran ve Yakın doğu İslâm ülkelerindeki Çagataycaya ait bir sürü lûgatlerin düzenlenişi, şüphesiz Çagatay edebî dilinin bu sahadaki ilmî ve edebî tesirlerinden ileri gelmiştir. Ve buralarda vücuda getirilen lûgatler hep Ali Şir Nevâî edebî Türkçesine mahsus olmuştur. Pratik dil öğretim ilkesini güdememiştir. Bu yüzden, İran kültür çevresinde vücuda getirilmiş olan çeşitli Çagatay Türkçesine ait lûgatler, maalesef sınırlı kelime malzemesini içerisine almak gibi, şartlar tesiri ile, öğrenme bakımından daha az istifadeli olmuşlardır.

Bununla beraber Çagatay leksikografisinin, Türk dili gelişmesi tarihi yönünden, cidden büyük bir değeri vardır. Ali Şir Nevâî gibi bol mahsullü, akıcı dilli bir şair sâyesinde, Çagatay Türkçesini, Yakın-doğu: İran, Hint, Türkiye ve geniş sınırlı Orta-Asya halkları müşterek dili seviyesine kadar yüksetmekte şüphesiz, Çagatay Türk sözlükçülüğünün geniş bir rolü olmuştur. Bu yüzden Çagatay adını taşıyan sözlükler, ister Orta-Asyada, ister İran ve Hindistan olsun, hep Timurlular devri Türk dilinin imtiyazlı ve bilim yadigârları olarak kalacaklardır. Bu neviden sözlükler, içerisine aldıkları kelime serveti itibarile, coğrafik dil yayılımına bakmadan, millî dil birliğini korumayı başarmışlardır.

Araştırmacı ve ilmî karakterden ziyade, Türk dilini öğretmek

ilkesi ile yazılmış olan Kıpçak sahası Türkçe-Arapça sözlüklere gelince, bunlar güttükleri pratik gaye bakımından daha verimli sayılırlar. Kaşgarlı, leksikografisi mektebi devamından başka bir şey olmayan bu muazzam Türk-Arap ve kısmen Mogol ve Türkmen, toplulukları sahası, uzun zaman Türk kültür ve fikir baskısı altında bulunduğundan, ister istemez, Türkçeyi öğrenilmesi gereken devlet dili olarak kabullenmiştir. Kıpçak illerinde yazılan birçok Türkçe-Arapça sözlüklerin kaynakları, coğrafik bakımdan birbirinden farklıdır. Buraya koca Altun-Orda, İran, Mısır, Suriye, Kıpçak bozkırı, kısmen Ural kıyıları gibi, çeşitli karakterdeki ülkeler girmekte idi. Buna göre de bu alanda yazılan lûgatler, müşterek bir metodla, çeşitli tiplerde olup, çağının Türk dil sözlüğünü bütünü ile vermeğe çalışmışlardır. Hattâ sözlüklere alınan kelimeler arasında, topluluklarda telâffuzu yasaklanan edep dışı kelimeler bile vardır.

Asıl Türk leksikografisini ortaya koyan, ona milletlerarası karakter kazandıran eski Osmanlı Türkçesidir. Koca imparatorluğun, sınır bilmeden genişlemesi ve uzun yıllar, hattâ yüzyıllar boyunca süregelen dil hâkimiyeti, Balkanlarda ve komşu Avrupa devletlerarası muhaberatında, Osmanlıcaya, büyük bir imtiyaz temin etmiştir. Avrupa ve bizdeki siyasî münasebetlere dair arşiv malzemesinin, bu konuyu aydınlatacak kadar muazzam bir servete malik oluşu, Osmanlıcanın zamanile ne kadar önem kazandığını açıkça göstermektedir. Çağın Avrupa filoloji ve leksikografi mektepleri metodu ve sistemi çerçevesi içerisinde, Osmanlıcaya ait başlangıçta tanzim edilen sözlükler, daha fazla çok dilli lûgatler mahiyetinde olmuşlardır. Diller arasındaki herhangi bir âheng ve en ufak bir ilişik dikkat nazarına alınmadan, vücuda getirilen bu ilk Osmanlı sözlükleri, maalesef bir değer taşımamışlardır. Daha sonraları, XVIII. yüzyıldan itibaren, çeşitli Avrupa kültür ve Üniversite merkezlerinde, kurulmuş olan Türk dil ve kültürünü araştırma enstitülerince, ele alınan çeşitli Osmanlı sözlükleri ise, kısa bir zaman sonra, âdeta müstakil bir ilim dalı haline getirilmiştir.

Avrupanın çeşitli kültür merkezlerince ele alınan Osmanlı sözlükleri, konuşma kılavuzu, mükâleme sözlükleri kabilinden olup, öğrenme ilkesine göre düzenlenmişlerdir. Tamamile pratik gayeye hizmet amacıyla, hattâ tercüme yolu ile de sözlükler tanzim edilmiş ve ihtiyacın bertaraf edilmesine çalışılmıştır. Tebabet, nabat adlarına ve emseline ait meslek sözlükleri, hep çevirme yolu ile temin edilmiştir.

Dil bakımından Avrupa menşeli Osmanlı sözlükleri, beklendiği gibi Fransız, Alman, İngiliz dillerinde yazılmışlardır. Diğer Latince, Bulgarca,

rusça, italyanca, slovence, yunanca, ermenice ve saire dillerde yazılmışlar, sayıca önemli yer tutmamaktadırlar. Bunların hepsi pratik gaye ile, daha fazla sonçağ Türkiye Türkçesine doğru bir eğilim göstermektedirler.

İmparatorluk dışı ülkeler siyasi münasebetlerinde Osmanlıcaya karşı gösterilen ilgi ve araştırma zevki, ne yazık ki Osmânlı devleti aydınları arasında, beklenen ilgiyi çekmekten çok uzak kalmıştır. Yüzyıllar boyunca durmadan artan ve yerleşen Arap ve Fars medeniyetleri ile dilleri tesirleri, Osmanlıcayı o kadar sahibinden uzaklaştırmıştı ki, bu devirlerce, terminolojisi tamamen yabancı dillerden alınma olan bir dil için, istifadeli bir lûgatin vücuda getirilmesine imkân görülmemiştir. Ahmet Vefik Paşa'nın, Halil'in, *Kitab-ı muntehabatı lûgati Osmaniye'si* ve hattâ Şemseddin Sami'nin, *Kamusı türki'si*, gibi itibarlı sözlüklerimiz işbu devrin en iyi eserlerinden ve lûgatlerinden sayılmışlardır. Gelgelelim ki bu lûgatler, leksikoloji yönünden ne Türkçe, ne de yabancı kelimelerin Türkçe izahına ve açıklanmasına, ihtiyaç duymuştur. Hattâ Türkçecilikten bilerek kaçınılmıştır. Ancak hal ve hatır sorma kabilinden olmak üzere, asıl Türkçeye ve dolayısıyla edebî şivelere dokunmaya lüzum görülmüştür. Halkça da kolay kolay anlaşılmayan bu neviden kısır Osmanlı sözlükleri, geniş bir yayılım çığırı açmadan ortadan kalkmış, yerini dil sadeleşmesi ve hattâ "dil devrimciliği"ne terketmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti ile başlayan Türkiye Türkçeciliği, gördüğü geniş devlet himayesi ve aydınlarının yakın ilgileri sayesinde, kısa bir zamanda geniş cepheli ve çevreli bir araştırma kaynağı haline getirilmiştir. Gerçek Türkiye leksikograficiliğinin de merkezi sayılan bu kaynaktaki, Türk sözlükcülüğü çeşitli bölümler üzerinde ilerilemeği hedef tutarak, bir dereceye kadar, sözlük ihtiyacını gidermeği başarmıştır. Türkiye leksikograficileri, Türk sözlüğünün yenileştirilmesi ve zenginleştirilmesi için üç ana yol üzerinde yürümeği denemiştir. Birini ötekisine üstün tutmamak ve imkân nispetinde Türk kelime servetini araştırıp bulmak gibi leksikolojide esas sayılan gayeye erişmek için, bir taraftan tarama yolu ile tarihi devre, söz tabakalarını yeni lûgatlere aktarıırken, bir taraftan da Türkiye için tamamen yeni sayılan dialektolojik malzeme taranmasına da önemle başlamıştır. "Derleme" ve "Tarama" gibi deyimler üzerine yapılan Türkiye Türkçesi sözlükler tasnifi, tam olmamakla beraber, noksanların giderilmesine büyük hizmeti dokunmuştur. Ayrıca herkesin kullanılabileceği bir yığın sözlüklerin, birbiri ardınca yayınlanması, çok yerinde olmakla beraber, ama-

tör dilcilerin kaleminden ve düzeninden çıktıklarını belirtmekten de geri kalmamaktadırlar. İleride bu konu üzerinde yayınlayacağımız, geniş bir araştırmada, bu çok önemli noktalar örneklerle belirtilecektir. Niha-yet neologizm üzerine düzenlenen lûgatler hakkında, burada söz söy-lemek kanaatimizce, daha erkence sayılır.

Türkiye dışı Türk halk ve boyları sözlüklerine gelince bunlar, son yirmi-otuz yıla ait Rusça-Türkçe ve Türkçe-Rusça dillerinde, sırf Türk halk ağızlarını ve şivelerini öğrenmek gayesile, tanzim edilmiş-lerdir. Çeşitli heyetler tarafından düzenlenen bu sözlükler, karakter, metod ve gaye itibarıyla birbirinin eşidir. Azerbaycan sahasında, ayrıca dialektik lûgat yayımına da geniş yer verilmiştir. Türk şiveleri için bu sözlüklerin büyük değeri vardır.

Çeşitli Türk şivelerine ait kısa bir listesini yayınlamakta olduğumuz, sözlükler, şüphesiz tam ve kronolojik sayılamazlar. Bu liste daha fazla Türk leksikografisine ait öğrencilerimizin bir fikir edinmeleri için sunulmuştur. Ayrıca bu konuda geniş ve izahlı bir eser hazırlan-maktadır. Orada Türk sözlükçülüğünün 1500 yıllık bir mazisi meydana çıkarılmış ve Türk kelimeciliğinin tarihi yönü da gözönüne serilmiş olacaktır.

ÇOK DİLLİ

Ahverdov, J.

Arabsko - persidsko - turetskie razgovori, S. Peterburg, 1900, s. 84 (Arap - Fars - Türk).

Löbel Theophil (Lobel Efendi)

Elemente Turçeşti Arabesti şi Persane in limba Romana, Constan-tinople - Lipsca, 1894, s. 103.

Handjeri, Alex.

Dictionnaire français - arabe - persan et turc, Moskova 1840 - 1841, I - III. s. 992 + 806 + 659.

Lazaref, L.

Turetsko - tatarsko - ruskiy slovar nareçiy Osmanskogo, Krımskogo i Kavkazskogo, M. 1864.

Zenker, J. Th.

Türkisch - arabisch - persisches Handwörterbuch, Leipzig 1866-1876 = *Dictionnaire turc - arabe - persan*.

Clodius, Johann Christian

Compendiosum lexicon latino-turcico-germanicum cum prefatione de lingua et literatura Turcarum, Leipzig 1730.

Meninski, François de Mesgnien

1. *Thesaurus linguarum orientalium turcicae, arabicae, persicae* (Osmanlıca - latince - almanca - italyanca - Fransızca ve Polonyaca), I-IV, Vienne 1680.

2. *Complementum Thesauri linguarum Orientalium. seu Onomasticum latino-turcico-arabico-persicum*, Vienne 1687, s. 1198.

3. *Lexicon arabico-persico-turcicum*, Vienne 1780, I. s. 660; II. s. 882; III. 1086; IV. 1206.

Karoly, Besse Janos

Abrégé de la grammaire turque et un petit vocabulaire en français, turc et hongrois, Pest 1829.

Voennyj perevodčik s ruskago yazıka na turetskiy, bolgarskiy i ruminskiy, SPb. 1877, s. 363.

Zelinskiy, S. P.

Obyasnitel'nyj slovar Zakavkazskago Kraja, Tiflis 1889, s. 165.

Amyot, M.

Dictionnaire tartare-mantchou-français, Paris 1789; I, s. 592; II, s. 575; s. III, 240.

Şagiahmedoviç, M. Şadık

Tercümanı rusi ve farisi ve türki, Kazan 1327, s. 38.

Şeyh Fâris el-ğuri

Kenzi lugat Kamusi türki ve farisi ve arab, Beyrut 1876, s. 380.

Ryaimov, K.

Slovar na pyati yazıkah, turetskom, arabskom, persidskom, russkom i frantsuzskom, Kazan 1908, s. 167.

Bedeviyan, A. K.

Illustrated Polyglottic Dictionary of Plant Names, in Latin, Armenian, English, French, German, Italian and Turkish language, I. s. 644; II. s. 455.

ETİMOLOJİK LÜGATLER

Wámbéry, H.

Etymologisches Wörterbuch der turko-tatarischen Sprachen, Leipzig s. 1878.

Egorov, V. G.

Etimologičeskiy slover çuvaşskogo yazıka, Çeboksarı 1964, s. 355.

Lokotsch, K.

Etymologisches Wörterbuch der europäischen (germanischen, romanischen, und slavischen) Wörter orientalischen Ursprungs, Heidelberg 1927

Pihan, A. P.

Dictionnaire étymologique des mots de la langue français dérivés de l'arabe, du persan ou du turc, Paris, 1866, s. 400.

Kerestedjian, Bedros

Quelques matériaux pour un dictionnaire étymologique de la langue turque, Londres 1912.

MUKAYESELİ LÜGATLER

Budagov, L. Z.

Sravnitel'nyy slovar turetsko-tatareskiñ nareçiy, SPb. I, 1869; II, 1871.

Ağallı, S.

Slovar Maħmuda Kaşgarskogo i turkmenskiy yazık, Aşhabad, 1958.

Radloff, W.

Versuch eines Wörterbuches der Turk-Dialecte, I-IV, St. Petersburg 1893-1911.

Ali Şir Nevai

Muhakamat-ul luğatain, Taşkent 1940; Ankara 1941, TDK.

Joki, Aulis, J.

Die Lehnwörter des Sajansamojedischen, Helsinki 1852.

Kadri, Hüseyin Kâzım

Büyük Türk lûğati, I-IV, İstanbul, I, 1927, s. XCIX + 855 + 4; 1928, s. 982; III, IV+ 928; IV, 894.

ABAKAN TÜRKÇESİ

1. ABAKAN'lılar.

Joki, A. J.

Die Lehnwörter des Sajansamojedischen, Helsinki 1952, s. 393.

Verbitskiy, V. J.

Slovar Altayskogo i aladagskago nareçiy tyurkskago yazıka, Kazan 1884, s. 494.

Domojakov, N. G.

1. *Orfografiçeskiy slovar*, Abakan 1948.

2. *Orfografiya slovar*, Abakan 1953 (2. baskı).

2. HAKAS'lar

Ishakov, F. G.

Hakaskay literaturnay tılının orfografiyazı, Abakan 1953, s. 84 (2. baskı).

Ishakov, F. G.

Orfografiya hakasskogo literaturnago yazıka, Abakan 1947, s. 48.

Nominhanov, S. D.

Russko-hakasskiy slovar, Abakan 1848.

Nominchanov, S. D. ve Kokova, D. F.

Hakassko-russkiy slovar, Abakan 1948.

Baskakov, N. A. ve İnkijekova-Grekul, A. J.

Hakassko-russkiy slovar, Moskva 1953, s. 487.

Çankov, D. J. (red.)

Russko-Hakasskiy slovar, Moskva 1961.

Baskakov, N. A. (red.)

Hakassko-russkiy slovar, Moskva 1953.

3. KOYBAL'lar

Castrén, M. A.

Ūersuch einer koibalischen und karagassischen Sprachlehre nebst Wörterverzeichnisse (s. 75-130 almanca-türkçe; s. 133-166 türkçe-almanca), A. Schiefener yayını, SPb. 1857, s. 210.

Katanov, N. F.

Castrén's Koibalisch-deutsches Wörterverzeichnis und Sprachproben des koibalischen Dialectes, neu transcribirt, Mélanges Asiatiques, IX, 2, 1886, s. 97-209.

Pataçakóva, D. F.

Obşçestvenno-politiçeskay terminnerinin hışha slovari, Abakan 1955.

4. SAGAY'lar

Kafanoff, N.

Die aus dem Russischen entlehnten Fremdwörter des Sagai Dialectes, Belleten XXXII, 1887, s. 277-319.

5. KIZIL'lar

Joki, A. J.

Wörterverzeichnis der Kyzyl-Sprache, Studia Orientalia, XIX. 1, Helsinki, 1953, s. 47.

6. KAÇ'lar

Joki, A. J.

Kai Donners kleinere Wörterverzeichnisse. IV. katsch-tatarisch, JSFOu. LVIII. 1956, s. 18-25.

ŞOR'lar

*
Russko - şorskiy slovar, Novosibirsk 1940.

ALTAY TÜRKÇESİ

ALTAY'lılar (Altay-Kiji)

Verbitskiy, V. J.

Slovar altayskogo i aladagskogo nareçiy tyurkskogo yazıka, Kazan 1884, IV. s. 494.

Verbitskiy, V. J. (ve diğerleri)

Grammatika altayskogo yazıka 'ya ek olarak kısa *altay-rus ve rus-altay sözlüğü* katılmıştır. Kazan 1869.

Toşçakova, T. M.

Oyrotskiy - russkiy slovar, Moskva 1947.

Baskakov, N. A. ve Toşçakova, I. M.

Oyrotsko-russkiy slovar, Moskva 1947, s. 312.

Kumandin, S.

Slovar Altaysko - russkogo yazıka, Ulalu 1923.

Toşçakova, T. M.

Orfografiya oyrotskogo literaturnogo yazıka, Oyrot - tura, 1947, s. 72.

Tıdıkov, P. P.

Altaysko - russkiy slovar, Ulalu 1926.

Tıdıkov, P. P.

Russko-altayskiy slovar, Moskva 1926, s. 100.

Verbitskiy, V. J.

Slovar Altayskogo i aladagskago nareçiy tyurkskago yazıka, Kazan 1884, s. 494.

TUBA = TUVA'lar

Pal'mbach, A. (red.)

1. *Russko-Tuvinskiy slovar*, Moskva 1950.

2. *Tuvinsko-Russkiy slovar*, Moskva 1955.

Tuvinskiy-Russkiy slovar, Kızıl 1932.

Russko-Tuvinskiy slovar, Moskva 1954.

AZERİ TÜRKÇESİ

Burhan Mehemmed Hüseyin Tebrizi

Burhanı Katı, lûgati-farisiyye ve berhi ez lûgati Türkiyye ve bez'i ez lûgati-pehlevî ve kinayatı farisi, Bombay 1305/1887, I-II. s. 299 + 295 (taş basması), farisi.

Hakverdi Mirza Yahya bek.

Mükâlimeler. Arabi, farisi, türki ve rus dillerinde inşa olunmuş, Sankt-Petersburg, 1900, s. 84; (2. baskı) s. 170.

Hacıof Mirza Balagardaş

Kafkas istilahi, Badkube 1302/1902, s. 91 (taş basması).

Hazine i- ahbar. Tarih, coğrafiya, edebiyat ve teracimi- ahvale müteallik lûgat, s. 240.

Ganizade Sultan Mecid

1. *Lûgati rusi ve müsülmani. Samouçitel tatarskogo yazıka*, Bakı 1889; 1902, I-III bölüm, s. 206.

2. *Lûgati türki ve rusi. Tatarsko-russkiy slovar*, Bakı 1904, s. 164.

3. *İstilahi Azerbaycan*. Türki Kafkaz dilini öğrenmekten ötürü burhan ve destavuzdur, Bakı 1904; 2. baskı s. 46 (âzeri-rusça); 4. baskı 1913, s. 24 + 44 + 1.

4. *Lûgati rusi ve türki*, Bakı 1909, s. 416 (5. baskı).

Hacıbekof Üzeyr bek.

Matbuatda müsta'mel siyasi, hukuki, iktisadi, ve askeri sözlerin türk-rusi ve rusi-türk lûgati, Bakı 1907, s. 96 + 28 (azeri - rus dillerinde).

Karabeyof Kara bek

1. *Kamusi rusi Türkçeden rusçaya mükemmel lûgat*, Bakı 1912, s. 64; 2. baskı, s. 240.

2. *Türkçeden rusçaya lûgat*. Asıl türkçe kelimelerle beraber Türk lisanında istimal edilen umumi arabi ve farisi kelimeleri ve ulum fûnunda işlenen mahsusi ıstılahları havidir, Bakı 1914, s. 161-242.

Terletskiy, N. V.

Kratkiy tolmaç dlya Azerbaydjana (Azerbaydjanskiy i kurdskiy yazıki) = Azerbaycan (türk ve kürt dillerine) ait kısa kılavuz, 1913 Tiflis s. 20.

Ağundov, R. (red.)

Russko-tyurkskiy slovar, I-II, Bakı 1928, s. 320; II, 1929, s. 825.

Orucov, E. H. (red.)

Rusça - azerbaycanca lûgat, Bakı 1951, 2. baskı s. 470 (18. 000 kelime)

Russko-azerbaydjanskiy slovar, Bakı 1939, s. 317.

Azerbaycanca - rusça lûgat, Bakı 1962, s. 247 (12.000 kelime).

Bir heyet tarafundan.

1. *Azerbaycan dilinin dialektoloji lûgati*, Bakı 1964, s. 480.

2. *Azerbaycan türk halk şiveleri* (rusça ve almanca tercümeleri ile) I. Bakı 1931, s. 259; II, 1931.

3. *Elektrotehnika ıstılahları*, Bakı 1931, s. 224 (rusça - türkçe)

4. *Anglo-azerbaydjansko-ruskiy slovar = Neft-me'den işlerine dair ingilizce - azerbaycanca - rusça - lûgat*, Bakı 1958, s. 576 (12180 deyim).

5. *Türkçe - ingilizce lûgat*, Bakı 1919, s. 36.

6. *Azerbaycan dilinin orfografiya lûgati*, Bakı 1960, s. 618.

Huluflu, V.

İmla lûgati, Bakı 1929, s. 342.

Rehimzade, H. ve Abdullayev, V.

Orfografiya lâgati, Bakı 1940.

G. Gusseyinov (red.)

Azerbaydjansko-ruskiy slovar, Bakı 1941.

Caferoğlu Ahmet

Öz Azeri sözlüğü, Azerbaycan Yurt Bilgisi, II, sayı 21-22, 1933, s. 380-385.

Kamil, M.

Astronomiya temrinleri, kitap 6, Baku 1935, s. 101.

Latince-türkçe-rusça anatomiya istilahları, 1-2, Baku 1931-1932, s. 280.

Şihlinski Ali Ağa

Russko-azerbaydjanskiy voenny slovar, Baku 1926.

BALKAN = MALKAR VE KARAÇAY TÜRKÇESİ

J. Akbaev

Russko-Karaçaevskiy slovar, Batalpaşinsk 1926.

R. Şaumyan

Balkarskaya leksika, Yazıkı Severnogo Kavkaza i Dagestana, I. Moskva 1935,

W. Prohle

Karatschaisches Wörterverzeichnis, Keleti Szemle, X, 1909.

Németh, J.

Kumükisches und balkarisches Wörterverzeichnis, Keleti Szemle, 12, Budapest 1911, s. 91-153 (Kumükische Studien. I. Teil).

Antonov - Saratovskiy, V. P.

Russko-balkrskiy razgovorniy spravoçnik, Na'çik 1930.

BAŞKIRT TÜRKÇESİ

Katarinskiy, V.

Başkirsko-russkiy slovar, Orenburg 1899, s. 237.

Dimitriev, N. K., Aşmerov, K. Z., Baişev, T. G.

Russko-başkirskiy slovar, Moskva 1948, s. 958 (40.000 kelime).

Karımova, G. R.

Russko-başkirskiy slovar, Ufa 1942; Moskva 1954 (2. baskı).

Karımova, G. R. ve Dimitriev, N. K.

Russko-başkirskiy slovar, Moskva 1954, s. 600,

Ahmerov, K. Z., Baişev, T. G., Binmuzzin A. M.

Başkirsko - russkiy slovar = Başkortça - rusca - huzlek, Moskva 1958, s. 804 (22.000 kelime).

Kratkiy russko - başkirskiy slovar, Orenburg 1893, s. 92.

Katarinskiy, V.

Başkirsko - russkiy slovar, Orenburg 1899, s. 237.

Ahmerov, K. Z.

Başkort ezebi telenen orfografiya huzlege, Moskva 1952.

Baranov, S. ve Şakirov, Z.

Nazvaniya rasteniy na latinskom; russkom i başkirskom yazıkah = Latin, rus ve başkirt dillerinde bitki adları, Ufa 1935 (Baş. Belleteni N. 1).

Muhammedov, M. N. ve Abdraşidov, H. A.

Russa-başkorts-latinsa meditsina termindere, Ufa 1935 (Belleten N. 1).

Işmuhammedov J. H.

Russa-başkorts himiya termindere, Ufa 1950.

Çuraev, Ş.

Russa-başkorts fizika teremdere, Ufa 1949.

Hekimov, M. E.

Geografiya teremdere huzlege, Ufa 1952.

Baişev, T. G.

Zoologiya termindere huzlege, Ufa 1952.

Yarmuhametov, A. J.

Urman eşe termindere huzlege, Ufa 1954.

ÇAĞATAY TÜRKÇESİ

Şeyh Süleyman Efendi

Çağatay ve türki osmani lûgati, İstanbul 1298, s. 320.

Kunos, Ignaz

Çağatay - osmanisches Wörterbuch (Şeyh Süleyman Efendi), Budapest 1902.

ÇUVAŞ TÜRKÇESİ

Zolotnitskiy N. J.

Kornevoy çuvaşko-ruskiy slovar, Kazan 1875.

Aşmarin, N. J.

1. *Slovar çuvaşskogo yazıka*, I-XVII, 1928-1950 = *Thesaurus linguae Tschuwaschorum*, Kazan ve Çeboksarı.

2. *Slovar çuvaşskogo yazıka*, Kazan 1910, I, s. 320.

Paasonen, H.

Csuvas Szójegyzék. Tschuwassisches Wörterverzeichnis, Budapest 1908 = *Çuvaş sözlüğü*, TDK. İstanbul 1950, s. 218.

Räsänen, M.

Die tschuwassischen Lehnwörter in Tscheremissischen, Helsinki 1920.

Wichmann, G.

Die tschuwassischen Lehwörter in der permischen Sprachen, Helsinki 1903.

Egorov, V. G.

1. *Çuvaşsko-russskiy slovar*, Çeboksarı 1935-1936.

2. *Çuvaşsko-russskiy slovar*, Çeboksarı 1954 (2. baskı)

3. *Etimologičeskiy slovar çuvaşskogo yazıka*, Çeboksarı, 1964.

4. *Russko-çuvaşskiy slovar*, Çeboksarı 1948.

Sirotkin, M. Ya. (red.)

Çuvaşsko-russskiy slovar, Moskva 1961 (25000 kelime), s. 630.

Dimitriev, N. K. (red.)

Russko-çuvaşskiy slovar (kısa bir çuvaş grameri ile beraber), Moskva 1953.

Nikol'skiy, N. V.

Russko-çuvaşskiy slovar, Kazan 1909, s. 640.

Magnitskiy, V. K.

Çuvaşskiya yoziçeskiya imena, Kazan 1905, s. 101.

Vanezkë, N.

1. *Çuvaş çelhiyen orfokrafti slovar*, Çeboksarı 1926.

2. *Çuvaşla strassi prevela - sempe orfokrafti slovar*, Çeboksarı 1929 (2. baskı).

*
Terminologi slovar, Çeboksarı 1940.

Andreev, N. A.

Agitator slovar, Çeboksarı 1951.

Sirotkin M. D. (red.)

Russko-çuvaşskiy slovar, Çeboksarı 1940; 1948 (2. baskı).

DOĞU -TÜRKÇESİ

Ross Denison

A Polyglot List of Birds in Turki, Manchu and chinese, Calcutta 1909, Memoirs of the Asiatic Society of Bengal. II. No. 9.

Le Coq, A.

1. *Eine Liste osttürkischer Pflanzennamen*, Baessler - Archiv, 6, Leipzig 1922.

Sprichwörter und Lieder aus der Gegend von Turfan. Mit einer dort aufgenommenen Wörterliste, Leipzig 1911 (Baessler-Archiv, Beiheft 1).

3. *Osttürkische Namenliste mit Erklärungsversuch*, Heiden, S., Southern Tibet, IX. P. 2, Stokholm 1922.

Baskakov, N. A. ve Nasilov, V. M.

Uygursko-russkiy slovar, Moskva 1939.

Şahidi Burhan

Uygurça - hänäçä - rusçä logat, Pekin 1953, s. 927.

Neçip Emir

Uygur tili'ne ek olarak: Uygurcä - russçä sözlik, Moskva 1954. (2100 kelime).

Raquette, G.

1. *Eastern Turki Grammar*'a ek olarak *Vocabulary*. MSOS. XVII. 2. Abt. 1914, s. 170-232.

2. *English-Turki Dictionary based on the Dialects of Kashgar and Yarkand*, Lund 1927. II. s. 139.

İngliş lingafannin darslarığa ingliş-türki luğat, Kaschgar, 1934, s. 112.

İbrahimov, S.

Professional'naya leksika govorov Ferganskoy doliny. Leksika po gonçarnomu delu (Debağata ait meslek sözlüğü), Taşkent 1956.

Menges, K.

Glossar zu den volkskundlichen Texten aus Ost - Türkistan, II, Wiesbaden 1955 (Akademi yayını).

Rahimov, T. P. (red.)

Rusko - uygurskiy slovar, Moskva 1956 (30.000 kelime).

Kibirov, Ş. ve Tsunvazo, Yu. (red.)

Uygursko - russskiy slovar, Alma-Ata 1961, (21.000 kelime).

Jarring Gunnar

An Eastern Turki-English Dictionary, Lund 1964, s. 338.

Novgorodskiy V. I.

Kitayskie elementi v uygurskom yazıke = Uygurcadaki Çince unsurlar, Moskva 1951, s. 95.

Shaw Robert Barkley

A Sketch of the Turki Language as spoken in Eastern Turkistan (Kâshghar and Yarkand), P, 2, Calcutta 1880.

Yudaşin, K. K.

Uygursko - russskiy slovar, Moskva 1938.

GAGAUZ TÜRKÇESİ

Ceachiz Mihail

Dictionar gâgauzo turco-român pentru gagauzil din Basarabia, Chişinau 1938.

Moşov, V. A.

Gagauzkiy slovar, W. Radloff, *Proben*, X., SPb. 1904.

KARAİM TÜRKÇESİ

Gordlevskiy, V. A.

Leksika karaimskogo perevoda biblii, Comptes Rendus de l'Académie, Leningrad 1928, s. 87-91.

Mardkowicz, A.

Karaj sez bitigi, Luck 1935 (Karaim-leh - alman lûgati).

Zajaczkowski, W.

Die arabischen und persischen Lehnwörter in Karaimischen, Folia Orientalia, T. 3; 1-2, Krakov 1926.

KARAKALPAK TÜRKÇESİ

Baskakov, N. A., Beknazarov, S. B. ve Kojurov, U. N.

Russko - Karakalpakskiy slovar, Moskva 1947, s. 831.

Baskakov, N. A. (red.)

Karakalpaksko-russkiy slovar = Karakalpakşa - rusşa sözlük, Moskva 1958, s. 890.

Bulatov, S. B.

Russko - Karakalpakskiy terminologičeskiy slovar po fizike, Taşkent 1939.

Baltabaev, Ş.

Terminologičeskiy russko - karakalpakskiy slovar po botanike, Türtkül 1941.

Kaneev, A.

Terminologičeskiy russko - karakalpakskiy slovar po zoologii, Türtkül 1941.

Sagitov, J.

Kratkiy russko - karakalpakskiy slovar sotsialno - ekonomičeskih terminov, Nukus 1954.

Kratkiy orfografičeskiy slovar karakalpakskogo yazıka, Türtkül 1941.

KAZAK TÜRKÇESİ

Begaliev, G. ve Gavrilov, M.

Kazaḫsko - russkiy slovar, 1936.

Kazaḫsko - russkiy slovar, Alma-Ata 1945.

Maḫmudov, H. ve Musabaev, G.

Kazaḫsko - russkiy slovar, Alma-Ata 1954, s. VIII + 574.

Russko-kazaḫskiy slovar, Moskva 1954.

Sauranbaev, N. T.

Russko - kazaḫskiy slovar, Moskva 1954, s. 936.

KAZAN TÜRKÇESİ

Troyanskiy Aleksandr

Slovar tatarskago yazıka, Kazan, I, 1833 s. 629; II, 1835, s. 340.

*Peruiy opit slovarya narodno-tatarskago yazıka po vıgovoru kreş-
çenniñ tatar Kazanskoy gubernii*, Kazan, 1876, s. 145.

Nâsirî Abdülkayyum

1. *Tatarsko-russkiy slovar*, Kazan 1878, s. 120.

2. *Polniy russko-tatarskiy slovar s dopolneniem iz inostranniñ slov*,
Kazan 1892, s. 263.

3. *Lehce-i tatari*, I-II, Kazan 1895-1896, s. 226 + 156.

Balint Gabor

Kazani tatar szotar (Macar ve almanca tercümesile), Budápest
1876, s. 178 (Kazani tatar Nyelvtanulmanyok, II de).

Ostroumov, N. P.

1. *Tatarsko-russkiy slovar*, Kazan 1892.

2. *Peruiy opit slovarya narodno-tatarskago yazıka*, Kazan 1876, s. 145.

Voskresenskiy, A.

Russko-tatariskiy slovar, Kazan 1894.

Imanayev, M.

Russko-tatarskiy orfografiçeskiy slovar, Kazan 1901, s. 46.

Yunusov, N.

Tatarsko-russkiy slovar, Kazan, I, 1900, s. 114; II, 1906, s. 164
(2. baskı).

Seyfullin Abbas

Kiçik lûgat, Kazan 1912, s. 116.

Rahmankuli Sultan

1. *Tatarça-rusça lûgat*, Kazan 1913, s. 210.

2. *Rusça-tatarça mükemmel lûgat*, Kazan, s. 624.

Velidi Cemal

Tatar tilinin tolu sözlüğü, Kazan, I, 1927, s. 352.

Korbangaliev (red.)

Russko-tatarskiy slovar, Kazan 1940, (2. baskı).

1. *Tatarsko-russkiy slovar*, Kazan 1950.

2. *Russko-tatariskiy slovar*, I-IV, Kazan 1955-1960 (Akademi yayını).

Brynšovskij, M.

Orts-und Zeitbezeichnungen in Wolga-tatarischen, Merburh 1948.

Räsänen, M.

Die tatarischen Lehnwörter im Tscheremissischen, MSFOu. 1923, 50.

Kannisto, A.

Die tatarischen Lehnwörter im Wogulischen, FUF. 1925, 27.

Gazizov, R.

Tatarsko-russkiy slovar, Kazan 1950.

Kuklyaşev, S.

Slovar k tataraskoy hrestomatii, Kazan 1859, s. 105.

KIRIM TÜRKÇESİ

Zaatov Osman

Polny russko-tatarskiy slovar (Kırımsko - tatarskogo nareçiya), Simferopol 1906, s. 120.

KIRGIZ TÜRKÇESİ

Bukin, İ. M.

Russko-kirgizskiy i kirgizsko-russkiy slovar, Taşkent 1883, s. 363.

1. *Slovar russko-kirgizskiy*, Orenburg 1894, s. 612.
2. *Kirgizsko-russkiy slovar*, Orenburg 1897, s. 243.
3. *Russko-kirgizskiy slovar*, Orenburg 1899/1900, s. 494.
4. *Russko - kirgizskiy slovar*, Kazan 1910, s. 331.
5. *Kratkiy russko-kirgizskiy slovar*, Kazan 1913, s. 93.

Yudaşin, K. K.

Kirgizsko-russkiy slovar, Moskva 1940, s. 576. (25.000 kelime) = *Kirgiz sözlüğü*, TDK. I-II, Ankara 1945, 1948, s. 809 (Abdullah Taymas tercümesi).

Yudaşin, K. K., Karasev, H. ve Şukurov, K.

1. *Russko-kirkizskiy slovar*, Moskva 1944, s. 984.
2. *Russko-kirgizskiy slovar*, Moskva 1957.

Batmanov, J. A. (red.)

Kirgiz tili orfografiyasının (imlâsının) sözlüğü, Frunze 1938.

Bogdanova, M. J.

Orfografiya sözlüğü, Frunze 1942.

Karasaev, H. ve Yanşasin, Yu.

Orfografiyalık sözlük, Frunze 1956.

Stambekov, A.

Russko-kirgizskiy slovar terminov po matematike, Frunze 1939.

Ishakov, A.

Russko-kirgizskiy slovar matematıçeskiñ terminov, Frunze 1950.

Ştapanenko, D. P.

Russko-kirgizskiy slovar terminov po botanike, Frunze 1939.

Şatemirov, K.

Russko-kirgizskiy slovar ħimiçeskiñ terminov, Frunze 1949.

KUMUK TÜRKCESİ

Nemeth, J.

Kumıkisches und balkarisches Wörterverzeichnis, Keleti Szemle, XII. 1911.

*

Russko-kumıkskiy slovar, Mañaçkala 1948.

Afanas'ev, M. G.

Russko-kumıkskiy slovar, Sbornik materialov dlya opisaniya mestnostey i plemen Kavkaza, vip. XVII, Tiflis 1893.

Mohir, M. V.

Kumıksko-russkiy slovar, Sbor. Material, ibid. s. 49-95.

NOGAY TÜRKCESİ

Baskakov, N. A. (red.)

Russko-nogayskiy slovar, Moskva 1956, s. 734.

Çanibek, A. H.

1. *Jamğiyet üyeniv atalmaları noğay tilinde*, Makaş-Kala 1932.

2. *Fizika atalmaları*, Makaş-Kala 1932.

3. *Matematika atalmaları*, Makaş-Kala 1932.

ÖZBEK TÜRKÇESİ

I. SARTÇA

Işaev, Ş.

Kratkiy russko-sartovskiy i sartovo-russkiy slovar, Taşkent 1880,
s. 185 = *Kısa rus sart ve sart-rus lûgati*.

Nalivkin, V. ve Nalivkina, M.

Russko-sartovskiy i sartovsko-russkiy slovar, Kazan 1884, s. 161.

II. ÖZBEKÇE

Lapin, S. A.

1. *Karmanniy russko-uzbekskiy slovar*, Samarkand 1895, s. 106.

2. *Russko-uzbekskiy slovar*, 1914.

Karı-Niyazov, T. N. ve Borovkov, A. K.

Uzbeksko-russkiy slovar, Taşkent 1942.

Gromatoviç, T. M.

Russko - uzbekskiy slovar, 1929.

Abdurrahmanov, R. A. (red.)

Russko-uzbekskiy slovar, M. 1954.

Bir heyet tarafından:

Uzbeksko-russkiy slovar, M. 1959.

Borovkov, A. K.

Russko-uzbekskiy slovar, I - V, Taşken 1956 = *rusça uzbekça lûgat*

III. AFGANİSTAN ÖZBEKLERİ

Jarring, G.

Uzbek texts from Afghan Turkestan with glossary, Lund 1938.

* *Karmanniy russko-uzbekskiy slovar*, Semerkant 1895, s. 56.

Polivanov, E. D.

Russko-uzbekskiy slovar, Taşkent 1926.

Sahmankulu

Rusça-özbekçe mükemmel lûgat, Taşkent 1927, s. 352.

TÜRKMEN TÜRKCESİ

Aliev, A ve Boriev, K.

Russko - turkmenskiy slovar, Aşhabad 1929.

Bayliev, H ve Karnev, B.

Turkmensko-russkiy slovar, Aşhabad 1940 = *Türkmence-rusça sözlük*.

Russko-turkmenskiy slovar, Aşhabad 1948.

Baskakov, N. A. ve Hamzaev, M. Ya. (red.)

Russko-turkmenskiy slovar = *Rusça-türkmence sözlük*, Moskva 1956, s. 880 (50.000 söz).

Karnev, B. A. (red.)

Turkmensko-russkiy slovar, Aşhabad 1943.

Aliev, A. ve Boriev, K.

Russko-turkmenskiy slovar, Aşhabad 1940.

Belyaev, J. A.

Russko-turkmenskiy slovar, 1913.

Ahallı, S.

Slovar Mahmuda kaşgarskogo i turkmenskiy yazık = *Mahmud Kaşgarlı lûgati ve turkmen dili*, Aşhabad, 1958.

YAKUT TÜRKCESİ

Böhtlinkh, O.

Jakutisch-deutsches Wörterbuch (Über die Sprache der Jakuten), SPb. 1851, s. 178.

Pekarskiy, E. K.

1. *Kratkiy russko-yakutskiy slovar*, Yakutsk 1905, s. 147; 2. baskı, Petrograd 1916 (A. N. Samoyloviç).

2. *Slovar yakutskogo yazıkı*, I, Petrograd 1917; II, Leningrad 1927; III. Leningrad 1930.

3. *Yakut sözlüğü*, I. TDK.

Pavlov, N. N. ve Popov, J. P.

Russko-yakutskiy slovar, I-II, Yakutsk 1948-49.

Baraşkov, P. P. ve Grigor'ev, N. S.

Orfografişeskiy slovar yakutskogo literaturnogo yazıka, Yakutsk 1942.

Baraşkov, P. P.

Saha tılın orfografiyatın tılduta, Yakutsk 1955.

Oyunskiy, P. A.

Russko-yakutskiy termino-orfografişeskiy slovar, Moskva 1935.

Russko-yakutskiy slovar uçebniş terminov, Yakutsk 1942.

Popov, J. N.

Saħalı-nuuççalı kılğas tıldut, Yakutsk 1947.

OSMANLI VE TÜRKİYE TÜRKÇESİ

Ağakay Mehmet Ali

1. *Türkçede mecazlar sözlüğü*, Ankara 1949, TDK. s. 280.

2. *Türkçede yakın anlamlı kelimeler sözlüğü* (bir deneme), TDK., Ankara 1956, s. 115.

3. *Türkçe sözlük*, TDK., Ankara 1945; 1955, s. 828 (2. baskı).

Ahmet Lütüfi

Lûgat-i Kamus, İst. 1870, I-II.

Akyol, Hakkı

Fiziki coğrafya lûgati, İstanbul 1939, s. 60.

Ali Sedat Oksal

Küçük türkçe sözlük, İst. 1946; 1951 (2. baskı)

Aksoy, Ömer Asım

Gaziantep ağzı sözlük ve kullanılmayan kelimeler, Ali Seydi (bk. Seydi Ali) III. İstanbul 1946.

Aksoy, Ömer Asım

Anayasa sözlüğü, TDK. Ankara 1961, s. 93.

Asafi

Lûgat-i Aziziye İst. 1871, s. 70 (t.-a.-f.)

- Andonyan, Toma
Kamus-ı kavanin, İstanbul 1310, I. s. 668.
- Bahaeddin, M.
Yeni türkçe lûgat, İst. 1928, s. 811 (2. baskı).
- Atalay Besim
Türk lûgatleri veya türk adları, İst. 1939, s. 112.
- Bayrı, Mehmet Halid
İstanbul argosu ve halk tabirleri, İstanbul 1934, s. 210.
- Caferoğlu, Ahmet
1. *Pallacı, Tahtacı ve Çepni dillerine dair*, Türk. Mec. XI.
2. *Türkiye balık adları*, T. Dili ve Edeb. Dergisi, X, 1960.
- Celâl Sahir
İmlâ lûgati, İst. 1929, s. 640.
- Cudi İbrahim
Lûgat-i Cüdi, Trabzon 1332, s. 1100 (Osmanlıcada kullanılan arap ve fars kelimelerini içerisine almaktadır).
- Develioğlu, Ferid
1. *Türk argosu*, Ankara, TDK. 1955, s. 211 (3. baskı).
2. *Osmanlıca-türkçe küçük lûgat*, İst. 1949.
3. *Osmanlıca-türkçe ansiklopedik lûgat*, Ankara 1962, s. 1440.
- Ebüzziya, Tevfik
Lûgat-i Ebüzziya, I. İst. 1306/1890, s. 600 (2. baskı).
- Fikri
Lûgat-i garibe, İstanbul 1307/1891, s. 28 (argo).
- Spies, Otto
Zur Stanbuler Geheim und Berufssprache, Orientalische Literaturzeitung, 1931, N 21, s. 1022-1031.
- Galib Hüseyin
Kamus-ı hukuk, İstanbul 1305/1889, s. 269.

Gövsa, İbrahim Alaeddin

1. *Yeni talebe lûgati*, 1943 (3. baskı), s. 937; 1949.

2. *Resimli yeni lûgat ve Ansiklopedi*, İst. 1047-1953.

3. *Yeni türkçe lûgat*, İst. 1930.

Gövsa, İ. A., Tevfik Sedad, Kırımoğlu Sadi

Yeni türkçe lûgat, İstanbul 1930, s. 1280.

Gürçay, Lûtfi

Gemici dili, İstanbul 1943, s. 420.

Halit Mehmet

İstanbul argosu ve halk tabirleri, İstanbul 1934, s. 210.

Hafız Mehmet

Galatat-ı meşhure, İst. 1221/1806, s. 534.

Halil

Kitab-ı mütehabat-ı lûgat-i osmaniye, İstanbul 1852-1953, I-II; 1860, 1866, 1869, 1872, 1874.

Hüseyin Remzi

1. *Zübdetü'l-lûgat*, İst. 1871-1872.

2. *Lûgat-i Remzi*, İst. 1889.

3. *Ünsü'l-lûgat*, İst. 1890.

Hüseyin Hüsnü

Kayseri sözlüğü, Kayseri 1904, s. 96.

Hüseyin Agâh

Lûgatçe-i istilahat-ı resmîye, İstanbul 1308, s. 83.

İmlâ lûgati, 1. baskı 1928, s. 371; 4. baskı 1950 T. D. K. *İmlâ kılavuzu*; 5. baskı 1957.

İshak b. Murad

Edviye-i müfredde, 1389, s. 170 (yazma).

İzmirli Celâleddin

Özet ornitoloji lûgati, İst. 1948, s. 48 (1. Fas.).

İzzet Mustafa

Tashihü'l-galatat, İst. 1302/1886, s. 136.

İlâveli müntehabat-ı lûgat-i osmaniye, I. 1297, s. 440; II. s. 467.

Kemal Mehmet

Türkçeden türkçeye sözlük, İst. 1934, s. 1193.

İsmail Hakkı Tevfik

Kısaltmalar lûgati, İstanbul 1932, s. 76.

Kemalpaşazade Ahmed

Tercüme-i galatatü'l-avam, İstanbul, s. 16.

Kip, Salahaddin

Askeri kamus, İst. 1934, s. 284.

M. Mikhailov

Matériaux sur l'argot et les locutions populaires turc-ottomans, Leipzig 1930.

Koşay, Hamit Zübeyr ve Işırtmal, İshak Refet

Anadilden derlemeler, I. İstanbul 1932, s. 439; II. Koşay Hâmit ve Aydın Orhan, Ankara 1952, s. 145.

Mehmet İzzet, Ali Reşad ve Ali Seydi

Dairetü'l-maarif, 1332; I. s. 1064.

Mehmet Hamdi

Eser-i cedid fi asr-i sa'id, İst. 1312/1896, s. 152 (hukuk terimleri).

M. Kemal

Türkçe sözlük, İst. 1934.

Muallim Naci

1. *Lûgat-i Naci*, İst. 1317/1901, s. 1426; 1312/1902; 1322/1906, s. 819.

2. *İstilahat-ı edebiye*, İst. 1307/1891, s. 283.

Maarif Vekâleti

Kamus-ı istilahat-ı ilmiyye, İst. 1333, I. s. 210.

Nazima, Ali ve Reşad

Mükemmel osmanlı lâgati, İst. 1318/1902 s. 999.

Nalbandoğlu, U.

Türkiye deniz balıklarının sözlüğü, İst. 1954, s. 41 (2. baskı).

Orhan, K. S.

Öz dil kılavuzu: osmanlıcadan-türkçeye; türkçeden-osmanlıcaya, Ankara 1935, s. 26.

Ömer Nasuh Efendi

Hukuk-i İslâmiye ıstılahat-ı fıkhiyye lûgati, 1949.

Özön, Mustafa Nihat

1. *Türkçe tabirler sözlüğü*, İst. 1943.

2. *Okullar için yeni türkçe cep kılavuzu*, İst. 1945.

3. *Osmanlıca-türkçe sözlük*, İst. 1953.

4. *Edebiyat ve teknik sözlüğü*, İstanbul.

5. *Türkçe yabancı kelimeler*, İstanbul.

Pakalın, Mehmet Zeki

Osmanlı tarih deyimleri ve terimleri sözlüğü, İst. 1946-1956, I-III.

Raif Necdet ve Hasan Bedrettin (idaresinde)

Yeni resimli türkçe kamus, İst. 1928, 2. baskı.

Redhouse, Sir James William

1. *Müntehabat-ı lûgat-i osmaniye*, İst. 1269/1852-3 ve 1280, 1281, 1282, 1286 baskıları.

2. *İlâveli müntehabat-ı lûgat-i osmaniye*, İst. 1289, 1303, 1315 ve 1318.

Rıfat Mehmed

Miratü'l-lûgat, İst. 1877.

Remzi, Dr. Hüseyin

1. *Lûgat-i Remzi*, İst. 1305/1889, s. VIII. 907.

2. *Zübdetü'l-lûgat*, İst. 1871/1872.

3. *Ünsü'l-lûgat*, İst. 1890.

Reşad Ziya

Lisanımızda elfaz-ı müteşabihe, İst. 1341/1925, s. 192.

Rüşdi Mustafa

Tezhübü'l-keâm, İst. 1313/1897, s. 146.

Salâhi, Mehmet Selâhaddia

Kamus-ı osmani, İst. 1313-1822/1897-1906, I, s. 501; II, s. 371; III, s. 485; IV, 668; 2. baskı 1913, s. 968.

Sander, Mithat Sadullah

Resimli yeni türkçe lûgat, İst. 1930, s. 1128.

Seydi Ali

1. *Resimli kamus-ı osmani*, İst. 1911, s. 1132; 1929, s. 1410.

2. *Yeni türkçe lûgat*, İst. 1930.

3. *Defder-i galatat*, İst. 1324/1908, s. 105.

4. *Lûgatçe-i edebiyat*, İst. 1324/1908, s. 105.

5. *Seci ve kafiye lûgati*, İst. 1323, s. 863 + Zeyl, s. 105 (Melkun'la beraber).

Sırrı Paşa

Galatat, İst. 1301/1885, 2. baskı, s. 63.

Steinher Franz

Zur Stambuler Volks-und Gaunersprache, Islamica, V, 2, 1931, s. 178-197.

Şeyhülislâm Esad Efendi

Lehçetü 'l-lûgat, İst. 1884.

Şemseddin

Lûgat-i Şemseddin, İst. 1891.

Şevket

Eser-i Şevket, İst. 1851.

Şemseddin Sami, Fräschéry

Kamus-i türki, İst. 1317/1901, I-II, s. 1575.

Tarım, Cevat Halkı

Kırşehir tarih ve coğrafya lûgati, Kırşehir 1940, s. 92.

Taner, Ali Haydar

Yabancı kelimeler lûgati, 1935.

Tolun, Haydar

Yabancı kelimeler lûgati, Bursa 1939, s. 223.

T. D. K. (Türk Dil Kurumu)

1. *Tarama dergisi*, I, 1934.
2. *Cep kılavuzu*, İst. 1935, I. s. 371; II. s. 339.
3. *Türkiye Halk Ağzından Söz Derleme Sözlüğü*, İstanbul, I. 1939, s. 495; II. 1940, s. 1019; III. 1947, s. 1589; IV. 1951, s. 1079 (ilâvelama); VI. 1952, s. 152 (Folklor sözleri); 2. baskı, I, Ankara s. 1963, LV + 444.
4. *Tanıklarıyla tarama sözlüğü*, İstanbul, I. 1942, s. 862; II. 1945—1953, s. 1090; III. 1954, s. 840; IV. 1957, s. 929; 2. baskı, Ankara.
5. *Türkçe sözlük*, İst. 1944-1945, s. 619; 2. baskı Ankara, s. 828.
6. *Örneklerle tarama sözlüğü denemesi*, Türk kamusu hazırlıklarından, İst. 1942, s. 315.
7. *Sade türkçe kılavuzu*, Ankara 1935, s. 178 ve 1960, s. 205.
8. *Orta öğretim terimleri kılavuzu*, Ankara 1963, s. 529.
9. *Edebiyat ve söz sanatı terimleri sözlüğü*, İst. 1948, s. 146.
10. *Türkçe terimler cep kılavuzu (Astronomi, Coğrafya, Fizik, Jeoloji, Matematik, Zooloji)*, İstanbul 1941, s. 656.
11. *Dilbilim terimleri sözlüğü*, 1949, s. 252. (Marouseau'nun, *Lexique de la terminologie linguistique*, esas olarak alınmıştır).

Vefik Paşa Ahmed

Lehce-i osmani, I-II, 1306/1900 s. 1293, (2. baskı).

Yazıksız, Necib Asım

Lûgat-i musahebet, İst. 1311/1895, s. 112.

Ziyaeddin, Türzkade Mehmet

Mükemmel ıslahat-ı kavanin, İst. 1313/1897, s. 439.

ALMANCA — TÜRKÇE

Ragıp Rifki (Özgürel)

Grosses Deutsch-türkisches Wörterbuch. Almanca-türkçe büyük lûgat, İstanbul 1931, s. 795.

Denker, A. C.ve Devran, B.

Almanca-türkçe büyük lûgat. Grosses deutsch-türkisches Wörterbuch, İstanbul, I. 1944, s. 504; II. 1947, s. 564; III. s. 542.

Ragıp Rıfıkı (Özgürel) ve Zeki Cemal Bakiçelebioğlu
Almanca-türkçe ve türkçe-almanca yeni lûgat, İstanbul 1935.

Ömer Faik

Deutsch-türkisches Wörterbuch, İst. 1898, s. 731.

Papasian, Th.

Deutsch-türkisches Taschenwörterbuch, Wien 1916.

Philipp, K.

1. *Wörterbuch der deutschen und türkischen Sprachen in türkischen Buchstaben nebst latein Umschrift*, Wien 1916.

2. *Deutsch-türkisches Wörterbuch*, Wien 1913.

Steusloff, G. ve Sadullah, H.

Deutsch-türkisches Wörterbuch, İst. 1931.

Mehmet Ali

Deutsch-türkisches Wörterbuch, İst. 1910.

Jansky, Herbert

Deutsch-türkisches Wörterbuch, Wiesbaden I. 1958; II. 1959.

Taşpınar, Adnan Halet

Almanca-türkçe teknik lûgat, İst. 1934.

Sinan, K.

Deutsch-türkisches Wörterbuch, İst. 1902, s. 1082.

Wambéry, H.

Deutsch-türkisches Wörterbuch, İst. 1858.

1. **Almanca-türkçe deyimler sözlüğü*, İst. 1965.

2. *Almanca-türkçe telâffuzlu okul lûgati*, İst. 1965.

3. *Almanca-türkçe telâffuzlu resimli lûgat*, İst. 1965.

4. *Almanca-türkçe teknik lûgat*, İst. 1965.

Akdoğan, M.

Telâffuzlu Almanca seyahat rehberi, İst. 1965.

ARAPÇA — TÜRKÇE

Ahteri (Karahisarlı Mustafa b. Şemseddin)

1. *Ahteri-i kebir*, İst. 1324, I.-II. (birçok baskısı vardır).

2. *Ahter-i cedid*, s. 480.

Asım Efendi (Antepli mütercim Ahmed)

El-okyanusü 'l-basit fi tercümetü 'l-kamusü 'l-muhit, Bulak 1250/1834, I, s. 943; II, s. 939; III, s. 973; İst. 1268-1272/1851-1855; İst. 1304-1305, I-IV.

Asım Efendi

Tuhfe-i Asım, Bulak 1254/1839.

El-Ünsi, Mehmet Ali

Ed-derariü 'l-lamiat fi müntehabatü 'l-lûgat, Beyrouth 1818/1902, s. 563.

El-Moralı, Murad Muhtar

En-nuhbetü 'z-zekiye fi 'l-lûgatü 't-türkiye, Caire 1294/1877-8, s. 96; 1300/1882, s. 77.

Manisevi, Ahmet Fevzi

Hazine-i esmai Türkiye, (baskı yeri ve tarihi yoktur).

Müstecabizade, İsmet

Faruk-i elfaz, İst. 1311/1895, s. 128.

Naşit Efendi, Ahmet

Zübdetü 'l-lûgat (yeri ve tarihi yoktur).

Vankulı, Mehmet b. Mustafa el-Vani.

Vankulî lûgati, İst. 1802/3, I, s. 650; II, s. 764.

Vehbi, Maraşlı Sünbülzade Mehmet

Nuhbe, Bulak 1246/1830, s. 123; İst. 1251/1835, s. 123.

Yayaköylü, Ahmed Reşid

Nuhbe şerhi, Bulak 1257, s. 446; İst. 1286/1869-1870, s. 116.

BULGARCA — TÜRKÇE

Blajev, İ. ve Mehmet Celil

Bulgarcadan türkçeye. Lûgati Şehab, I, Sofiya 1928, s. 782.

Vañçef, N., Glebof, G., Klasov, G. ve Nikolov, Str.

Tursko-Bilgarski reçnik, Sofiya 1952, s. 659.

Milli Eğitim Bakanlığı

Bilgarsko-turskiyat ucebni reçnik (Bulgarca-türkçe talebe sözlüğü), Sofiya 1957.

Vañçef, N., Kerimof Y., Klasof, G., Popof, Tr.

Bilgarsko-turski reçnik. Bulgarca-türkçe sözlük, Sofiya 1961, s. 1248.

ÇEKÇE — TÜRKÇE

Blaskovics, Josef

Učebnice Turečtiny. Dil. I. Uvod po Turečtiny, Praha 1964, *Slovníček*, s. 257-303.

Nedkof, V. ve Baklacief, S.

Bilgarsko-turski reçnik = Bulgarca-türkçe sözlük, Sofiya 1964, s. 480.

Klasov, G. T. ve Paruşev, P. S.

Voenen tursko-bilgarski frazeologičen reçnik, Sofiya 1960, s. 292.

FARŞA — TÜRKÇE

Asım Efendi (Antepli mütercim Ahmed)

Tıbyanı nafi der tercüme-i Burhan-ı Katı, Bulak 1268/1852, s. 642; İstanbul 1302, I. II, s. 495.

Dürri, Süleyman

Güherriz, İst. 1267/1850, s. 20.

Hayret

Tuhfe-i Hayret, Bulak 1255/1839, s. 33.

Şahidi, İbrahim Dede

Tuhfe-i Şahidi, İst. 1275/1858, s. 63.

Şuuri er-Rumi (Halepli Hasan)

Ferheng-i Şuuri veya Nevalü 'l-fudala, İst. 1155/1742, I. 454; II. 451 (İbrahim Müteferrika baskısı).

Vehbi (Maraşlı Sünbülzade Mehmed)

Tuhfe-i Vehbi, Bulak 1245; İst. 1262/1846, s. 301.

Cemal, M.

Ferheng-i Şuuri, İstanbul 1314, s. 480.

Ziya, Şükûn

Gencine-i Güftar Ferheng-i Ziya, İstanbul 1944-1951.

FRANSIZCA — TÜRKÇE

Barbier de Meynard, A. C.

Suppléments aux dictionnaire, Paris 1881-1882, I, s. 786; II, s. 898.

Ağakay, M. Ali

Fransızca-türkçe sözlük. Ankara 1962, s. 632.

Arseven, Djelal Essad

Dictionnaire des termes d'art, français-turc, turc-français, İst. 1340, I, s. 269; II, s. 60.

Bianchi, T. X.

1, *Dictionnaire français-turc*, Paris 1836; 1893-1896 (3. baskı).

2, *Vocabulaire français-turc*, Paris 1831.

3, *Dictionnaire français-turc*, Paris 1843-1846, I, s. 1097; II, s. 1320; 1893-1896 (3. baskı).

Bianchi, T. X. ve Fieffer, J. P.

Dictionnaire turc-français, Paris 1835-1837, I-II; 1850 (2. baskı).

Ali Nazima

Mignon dictionnaire français-ottoman, İst. 1912.

Güntekin, Reşad Nuri, Delibaşı, Ali Süha, Ataç Nurullah ve Danişmend, İsmail Hami.

Fransızca-türkçe resimli büyük dil kılavuzu, İstanbul 1934, I, s. 808; II, s. 813-1437; III, 1445-2192 = *Grande dictionnaire français-turc illustré*.

Daniş, Hüseyin

Dictionnaire juridique et civique, İst. 1934, s. 824.

Chakir Pacha

Dictionnaire portatif français-ottoman, İst. 1883.

1. **Telâffuzlu Fransızca-türkçe okul lûgati*, İst. 1965.

2. *Telâffuzlu Fransızca-türkçe resimli lûgat*, İst. 1965.

Dargo, Reşad Nuri

Fransızca-türkçe yeni lûgat, İst. 1937, s. 909; 1940; 1952.

Dildeş, L.

Fransızca-türkçe yeni küçük lûgat, İst. 1949.

Devedjian, Karekin

1. *Balık ve balıkçılık*, İst. 1331/1915, s. 440 + 60.

2. *Pêche et pêcheries en turquie*, İst. 1926, s. 480 + 169.

Develü, Ferid

Halk tabirleri sözlüğü, Ankara 1937, s. 196.

Fuad, Mehmet

Dictionnaire français-ottoman, İst. 1310/1914, s. 1336 + V; 1313/1917, s. 1236.

Halit, Mehmet

Dictionnaire français-ottoman, 1318/1902, s. 11.

Halis, Yusuf

Miftah-ı lisan (français-ottoman), İst. 1226/1849, s. 52.

Hüsnü, Resulzade Hüseyin

1. *Petite encyclopédie militaire (fr.-turc)*, İst. s. 352.

2. *Dictionnaire militaire français-turc et turc-français*, İst. 1312/1896, I, s. 668; II, s. 304.

İsfendiyaroğlu, L.

Fransızca-türkçe temel sözlük, İst. 1962, s. 62 (3. baskı).

Kemal Paşazade Sait

Kamus-i Sait, İst. 1918, s. 320.

Lusignan, G. A. Nar Bey de

Dictionnaire de poche français-turc, Paris 1882.

Maarif Vekâleti

Kamus-ı istilâhat-ı ilmiye (français-turc), İst. 1333/1917, s. 210.

Mallouf, Nassif

Dictionnaire de poche français-turc, smyrne 1849; 1912; s. 1026 (3. baskı).

Murat, Fr.

Dictionnaire français-turc, İst. 1901.

Nysten, P. H.

Dictionnaire médical français-turc (tercümedir), İst. 1316/1900.

Ragıp Rıfkı

1. *15,000 kelimeli transızca-türkçe yeni küçük-lûgat*, İst. 1930, s. 352 = *Nouvau petit dictionnaire français-turc*.

2. *Almanca-fransızca-türkçe askeri tabirler lûgati*.

Rhasis, G.

Vocabulaire français-turc, SPb. 1828-1829, I.-II, s. 438 + 326.

Şemseddin, Sami Fräschéry

1. *Dictionnaire français-turc*, İst. 4. baskı, 1322/1905, s. 14 + 2240.

2. *Petit dictionnaire français-turc*, İst. 1886.

Schlechta-Wssehr.

Manuel terminologique français-turc, Vienne 1870, s. 400.

Şükrü, Mehmet ve Aşçıyan, M.

Günyetü 'l-lûgat, İstanbul 1883, I.-II.

Tinghir, Ant. B. ve Sinapian Kirkor

Dictionnaire des termes techniques, İst. 1891-1892, I, s. 423; II, s. 565.

TDK.

Fransızca-türkçe sözlük, Ankara 1962.

Vahid, Mehmed

Bazı istilahat-ı mühimme-i sinaiye hakkında mütalaat, İst. 1331/1915, s. 33.

Wiesenthal, W.

1. *Dictionnaire français-ottoman de poche*, İst. 1312, s. 1071.

2. *Grande dictionnaire français-turc*, İst. 1310/1894, s. 368.

Yaşaroğlu, A. H.

Fransızca-türkçe sözlük, İst. 1945.

Ziya, İsmail

Lûgat-i fenniye (fran.-osm.), İst. 1312/1896, s. 263.

Zobou

Correspondance et terminologie commerciale, İst. 1888, s. 400.

İNGİLİZCE — TÜRKÇE

Redhouse, J. W.

1. *An English and Turkish Dictionary*, İstanbul 1857; 1880 s. 881.

2. *A Lexicon English and Turkish*, İstanbul 1884; 1911; 1922; 1950; 1962, s. 1214 = *İngilizceden türkçeye lûgat kitabı*.

Ahmet Vahit (Moran)

1. *A condensed Dictionary English-Turkish*, London 1924.
s. 720 = *İngilizçe-türkçe lûgat*.

2. *English-Turkish Dictionary*, İstanbul 1931.

Kenan, Halet

A new Pocket Dictionary, English-Turkish, İstanbul 1929.

Sertelli, İskender Fahreddin

New English-Turkish Dictisnary, İst. 1931.

İhsan, Aleko

English-Turkish Pocket Dictionary, İst. 1931.

Ayhan, Ahmed

15.000 kelimeli ingilizce-türkçe yeni küçük lûgat, 1932, s. 336.

Gülbahar, M.

Illustrated and Pronouncing Dictionary English-Turkish, Bursa 1945-1948.

Tuğlacı, Pars

An English-Turkish idiomatic and professional Dictionary, İstanbul 1961, s. 456 (2. baskı).

Okçugil, Vasıf

1. *A Complete Dictionary, English-Turkish*, İst. 1943.

2. *A new Dictionary English-Turkish*, İst. 1947.

Dildeş, L.

1. *İngilizce-türkçe tam lûgat*, İst. 1952.

2. *İngilizcedan türkçeye ve türkçeden ingilizceye küçük lûgat*, İst. 1956.

İz, Fahir ve Hony, H. C.

An English-Turkish Dictionary, Oxford 1952. (2. baskı).

Sauerwein, G.

A pocket Dictionary English-Turkish, Londres 1855.

Scipion, Lyon A.

English-Turkish Dictionary, İstanbul, Robert College, 1939, s. 224.

1. *Telâffuzlu İngilizce-Türkçe lûgat*, İst. 1965.

2. *Telâffuzlu İngilizce-Türkçe resimli lûgat*, İst. 1965.

İTALYANCA — TÜRKÇE

Ciadyrgy, Antonio

Dizionario italiano é turco che forma il secondo volume del Dizionario turco, persiano ed italiano compilato da Antonio Ciadyrgy sacerdote armeno Constantinopolitano alunno del ven. Collegio de Propaganda Fide, Milano, 1834, s. 734.

Ciakciak, Emanuele

İtalyanca-ermenice-osmanlıca lûgat, Venise, 1829, s. 982 (ermenî harflerile).

Bernardo da Parigi

1. *Vocabularium itatio-turcicum ex gallico versum*, I.-II. Roma 1665.

2. *Vocabulario italiano-turchesco*, Roma, 1665, I.-III., s. 2458 (Pietro de Albavilla tarafından Fransızcadan İtalyancaya çevrilmiştir) = *Söz kitabı*, I, 762; II, 1720; III, 2458.

Mascis, Antonio

Vocabularia Toscano e Turchesco (latin harfli), Florance 1677, s. 290.

Bonelli, L. - Jasigian, S.

İtalyanca mükâleme ve lûgat kitabı. Il turco parlato (Lingua usuale di Constantinopoli), Milano 1910.

Bonelli, Luigi

Lessico Italiano-turco, Rome 1939, s. 445; 1952, s. XII + 359 (2. baskı).

Mollino, G.

Dittionario della lingua italiana-turchesca sive Lexicon italico-turcicum et turcico italicum, Roma 1641.

Finazzer, A., Talip, Ş. ve Tubino, R.

Nouvo dizionario italiano-turco, İstanbul 1933.

LATİNCE — TÜRKÇE

Mascisci, A.

Vocabularium latino-turcicum, Fierenze 1677.

Perek, Faruk Zeki

Latince-türkçe sözlük, İst. 1946.

Illeshary, M.

Dictionarium turcico-latinum, 1668.

MACARCA — TÜRKÇE

Thury, Jozsef

Magyar-török összehasonlító szotar, Budapest. 1891.

Pastinszky, J.

Gyakdrlati magyar-török szotar, Budapest, 1922.

Koroly, Besse Janos

Abrégé de la grammaire turque et un petit vocabulaire en français, turc et hongrois, Pest 1829.

MAKEDONCA — TÜRKÇE

Bilguer von.

Macedonich-türkische Wörtersammlung mit kulturhistorischen Erläuterungen, Berlin 1889, s. 8 + 42.

SIRPÇA, MAKEDONCA — TÜRKÇE

Makedonich-türkische Wörtersammlung mit kulturhistorischen Erläuterungen, Berlin 1889, s. 42.

Marinkovitch, L.

Vocabulaire des mots persans et turques introduits dans la langue serbe, 1881.

Popović

Turske i druge istočnačke reči u našem yazıku, Glasnik Srpskog Učenog Društva, 1884, 59.

TÜRKÇE — RUMENCE

Löbel, Theophil

Elemente turçesti arabesti și persane in limba Romana, Constano-pole-Lipsca, 1894, s. 103.

Drimba, Vladimir

1. *Elemente rumîesti in limba turca*, Dacoromania, XI, Cluj 1948, s. 196-202.

2. *Note de lexicologie aramine. Elemente turçesti*, Studii, și cercetari lingvistice, IV, 1953, s. 218-224.

RUSÇA — TÜRKÇE

Ahundov, R.

Rusça-türkçe lûgat, Baku 1928-1929.

Turetskiy leksikon (30.000 kelime), 1793 (yazma).

Senkovski, O. J.

Karmannaya kniga dlya russkiy voinov v turetskiy pohodaç=
Türklere karşı seferlerde rus askerlerine mahsus cep kitabı, SPb. 1828.

Ahmed Sedat

Rusça-türkçe lûgat, İstanbul 1325/1894, s. 678.

Magazanik, D. A.

Turetsko-russkiy sloar, Moskva 1931; 1945, s. 704.

Levin, J. V. ve Nikonov, A. N.

Russko-turetskiy tekstil' ny slovar, Moskva 1936.

Boçkarëv, P. S.

Voennyi turetsko-russkiy slovar, M. 1938, s. 208; 1940 ve 1942 (askeri lûgat).

Magazanik, D. A. ve Mihaylov, M. S.

Rusko-turetskiy slovar, Moskva 1946, s. 320.

Akkoç, Zeynel

Rusça-türkçe sözlük, İstanbul 1949, s. 664.

Tsvetkov, P.

Turetsko-russkiy slovar, SPb. 1902.

TÜRKÇE — ALMANCA

Bakiçelebioğlu, Zeki Cemal

Türkçe-almanca yeni lûgat, İst. 1933, s. 3 + 326 + 35.

Heuser, Fr. ve İlhami Şevket

Türkisch-deutsches Wörterbuch, İstanbul 1931; 1942 (2. baskı); 1953 (3. baskı); Wiesbaden 1958 (4. baskı), s. 618.

Hackı Tevfik

Türkisch-deutsches Wörterbuch, Leipzig 1907; 1917 (2. baskı); 1921 (3. baskı).

Ruzicka-Ostoic

Türkisch-deutsches Wörterbuch, Wien 1879.

Loebe, D.

Almanca-osmanlıca cep lûgati, İst. 1888, s. 308.

TÜRKÇE — FRANSIZCA

Barbier de Meynard, A. C.

Dictionnaire turc-français, Paris 1881-1886, I, s. 786 ve II, 898.

Bianchi, T. X. ve Fr. Kieffer, J. D.

Dictionnaire turc-français, Paris 1835-1837 I-II; 1850 (2. baskı); 1871 (3. baskı).

Danişmend, İsmail Hami

Türkçe-fransızca lûgat, İst. 1935, s. 262.

Drago, Reşad Nuri

Türkçe-fransızca yeni lûgat, İst. 1952.

Delibaşı, Ali Süha

Türkçe-fransızca büyük lûgat, İst. 1944-1949.

Devedjian, Karekin

Balık ve balıkçılık, İst. 1331/1915, s. 440 + 60 (türkçe-fransızca bir sözlükle).

Djelâl Essad (Celal Esad)

Dictionnaire des termes d'art français-turc, turc-français, İst. 1926
Sanat Kamusu, s. 269 + 60.

Grisard, Marcel

Dictionnaire turc-français, Paris, 1930, s. 215 (cep lûgati biçiminde).

Hilmi, Nazaret

Dictionnaire de poche ottoman-français, 1305/1889, s. 496.

Hindoglou, Artin

Dictionnaire abrégé turc-français, Wien 1831, s. 502, 1838 (2. baskı).

Joussouf, P. Reali

Dictisnnaire portatif turc-français de la langue usuelle, en caractères latins et turcs, Constantinople 1890, I-II.

Said

Osmanlıcadan fransızcaya küçük lûgat. Dictionnaire de poche ottoman-français, İst., s. 1035.

Feroz, Ali

Dictionnaire turc-français, İst. 1927.

Kêlékian, Dizan

Kamus-ı fransevi Dictionnaire. turc-français, İst. 1911, s. 1371.

Mallouf, Nassif

Dictionnaire turc-français, Paris 1863, s. 1489.

Murat, Fr.

Dictionnaire turc-français en caractères turc et latins avec des exemples, İst. 1903.

Sermed Muhtar, Alus

Türkçe-fransızca yeni lûgat, İst. 1930 = *Nouveau dictionnaire turc-français*. 1935 (2. baskı).

Şemseddin Sami, Frachéry

Dictionnaire turc-français, İst. 1300, s. 1208; 1888, s. 651 = *Mu-savver türkçeden-fransızcaya lûgat*, İst. 1911, s. 1373.

TÜRKÇE — İNGİLİZCE

Redhouse J. W.

A Turkish and English Lexicon, İst. 1884; 1890 ve 1921.

1. *Türkçe-İngilizce okul lûgati*, İst. 1965.

2. *Türkçe-İngilizce temel lûgat*, İst. 1965.

Thomson, H. M.

New Turkish-English Dictionary, İst. 1932.

Okçugil Vasif

New Turkish-English Dictionary, İst. 1945.

Ahmet Vahit (Moran)

A Turkish-English Dictionary, İst. 1945.

Hony, H. C.

A Turksh-English Dictionary, Oxford 1947 ve 1957, s. 406.

TÜRKÇE — İTALYANCA

Bonelli, Luigi

Lessico Turco-Italiano, Rome 1939.

YUNANCA — TÜRKÇE

Aleksandridou, Dimitrou

a) *Leksikon proheiron tis grekikis ke turikis dialekton oi prosethethi en teli ke sintomon leksikon turkiko-grekikon* (rumcadan-türkçeye lûgat)

Vienne 1812, s. 445

b) *Türkçeden-yunancaya kısa bir lûgat*, ibid., s. 159.

Khloros, J.

Leksikon turko-hellenikon, I-II, İstanbul 1899.

Fardy, A. F.

Lexicon Eleno-turkikon, Konstantinopolei 1860, s. 956.

Debidor, Anastasio

Lexikon Eleno-turkikon, Konstantinopolei 1888, s. 300.

Melitopulos, P.

Türkçeden rumcaya sözlük, İstanbul 1934.

Maliaka, Abraham

Lexicon Turko-Ellhnicon. Lisan-ı yunan ile mübeyyin arabi ve fairisi ve türki elfazını havi, İst. 1869, s. 936.